

אימתי קאתי מר, לכשיפוצו מעיינותיך חוצה (אגרת הבעש"ט)

אוצר פניני החסידות עם אוצרות גאוני הדורות

מאמרים נבחרים משכיות חמדה ושמועות נאות
ככתבם וכלשונם של רבותינו הקדושים
מאורי החסידות וגאוני הדורות
המכוונים ומרוממים את האדם לעולמות נעלים
מנוקד ומפוסק

שבת קדש

בהוצאת ישיבת "אביר יעקב"
מוסדות "אור מאיר שמחה" נהריה
מכון "אור לישרים" ירושלים

מדהורת קרו טללי ברכה

מכון אור לישרים

ירושלים - נהריה

ידועת כי אני ה' מושיעך זנואך אביר יעקב (ישעיהו ס"ו)

מירי אביר יעקב מושם רויער אבן ישראל (הוצאת נפת חי)

שבת קודש

עליונים ותחתונים, עד שכל הברואים עליונים ותחתונים יש להם עליה גדולה בשבת.

ובָּרַחַם נתעלים לשרשם לראשית אצילתם, ונעשה שמחה וחדוה גדולה בכל העולמות, ולא אפשר לשער בשכלנו כלל מהות השמחה הגדולה והנפלאה הנעשה ביום קדוש הזה וכו'.

משל למלך שבנה בנן מפאר ביותר ובסיום המלאכה עשה משתה לכל נתיניו וחלק מתנות יקרות וטובות

והנה נמשל בזה משל, למלך גדול ונורא אשר בנה בנן גדול ונורא עד למאד, אשר לא נראה ולא נמצא כמוהו, ובכלות זה הבנן המפאר והנפלא, ולגדל שמחת המלכות על גמר המלאכה המפארה.

עשה המלך שמחה ומשתה לכל שריו ועבדיו הפרתמים ושרי המדינות לפניו, במאכלים טובים מינים ממינים שונים, וחלק מתנות רבות ואבנים טובות ויקרות, וכל הקרוב קרוב קודם.

רצון המלך שגם עניים מחסרי כל וכן עבדים הכי שפלים שאין להם כל השגה בו ישמחו עד מאד

והנה היה להמלך בקצה גבול מדינתו עבדיו המשמשים במלאכות שפלים ובזוים, אבל גם פן לעבודת המלך. והנה האנשים

מתנה טובה

דעת משה

רבי משה אלנקים בריעה מקוזניץ זיע"א

השבת היא מתנה טובה שיוכלו ישראל להחיות בה נפשם ביו רגל לרגל

השם יתברך ברוך הוא קבע שלש רגלים להנות בהם מזיו אורו מהויה הקדושה, אולם ביני לביני - מרגל לרגל - מאיזה קנשה יגנו.

לכן השם יתברך ברב רחמיו וחסדיו קבע לנו שבת בכל שבוע ושבוע, כי השבת הוא גם פן רומז על הויה, פי 'שבת' גימטריא כ"ז הויה, כדאיתא בפרי עין חיים, אשר מהשבת נמשך ההויה על ישראל לכל ימי השבוע (פרשת כי תשא):

שלחן הטהור

רבי אהרן ראטה זיע"א

אין לתאר ולשער גדל קדשת השבת והארתה בכל העולמות

דע אחי, כי קדשת שבת גדול ונורא עד אין שעור וחקר, ולא אפשר לשער כלל בשכלנו, ואורו מבהיק ומופיע בכל העולמות

ולא יעשו לשמחת המלך כלום, רק יכוננו לכוננת עצמם.

באור הנמשל: בקלות מעשה בריאת שמים וארץ רבתה השמחה לפני הבורא ותברך והשפיע שמחה וחדוה בכל העולמות

והנמשל הוא, כי הקדוש ברוך הוא אחז ששה ימים שנגמר בריאת שמים וארץ וכל צבאם וכל אשר בהם, נעשה כפיכול שמחה לפניו, וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד' (בראשית א לא), ומגדל השמחה שעלה לפניו כפיכול, הבחיק מאורו וזיוו הקדוש ולהשפיע גדל שמחה וחדוה בכל העולמות.

בכל שבוע בהגיע יום זה מתעוררת השמחה

וככה בכל שבוע, בהגיע הזמן הקדוש הזה יום השביעי, נתעורר זו הקדשה והשמחה הגדולה בכל העולמות כמו בתחלת הבריאה, ונתעלו כל האורות וכל העולמות בתכלית העלויו וכו'.

גם דרי הגיהנם שובתים בשבת

ורצה הקדוש ברוך הוא שכלם יתענגו בגדל זו השמחה, ולכן גזר ואמר שגם כל הדרי גיא בן הנם כלם ישבתו וגם אש הגיהנם לא תבער ויהא שביתה לכל.

ביום שמחתו מעטר הבורא ותברך את עמו חביבו בעטרות קדושות ונוראות - נשמה יתרה

והנה רצה הקדוש ברוך הוא להודיע לעם קדשו עם חביבו אשר בחר בהם מפל עם, ורצה לעטרם ולהנהותם ולשמחם ביום שמחת מלכותו, ולכן עטרם בעטרות קדושות ונוראות אלו נשמות יתרות אשר נשלח לכל

הללו בהיות שרחוקים מאד מעיר הבירה מקום מושב המלך, ואין להם שום השגה בו.

אבל בהיות שמחת המלך גדול עד למאד, ורצה שכל עבדיו כלם ישמחו בשמחתו, ולכן גזר ואמר בבלי ישנה, וחק נתן ולא יעבר, שכל אחד מעבדיו הקדושים והרחוקים וגם אלו אשר לא זכו לראות שמחת המלך בכבודו ובעצמו.

ביום יקחו להם לעת המגדל הזה לחם בשר וזין ורגים וכל מים תפנוקים, ויתענגו נפשם ויזכרו בשמחתם כי היום שמחת המלך, וישירו שירת דודים מגדלת המלך ורום תפארת מלכותו, ורבויו טובותיו וחסדיו ועצם ממשתלו וגדל שמחתו ביום ההוא.

גזר ואמר כי כל שבת [שנה] בהגיע יום זה ככה יעשו וכה יתנהגו בשמחתם, וגם כל הענים אשר חסרון כיס נגע בהם, ילוי להם מעדנים לנפשם על חשבון המלך אשר עליו לפרע הכל ביתר שאת בעתו ובזמנו.

אין רצון המלך שישמחו עמו אלו שלא קבלו עליהם על מלכותו

והנה בודאי רצון המלך לענג רק אלו בני מדינת מלכותו אשר קבלו על עצמם מתחלה על מלכותו ברצון, כי ידע פי אפלו השפלים שבהם יזכרו בשמחתם ויהא עקר פונתם בזה כי עכשו שמחת המלך, ולספר בכבודו ותפארתו כל חד לפום שכלו ומדרגתו.

מה שאין בן אלו שלא קבלו עליהם מלכותו מתחלה, רק המלך שהוא מושל בכל ומלכותו עליהם בעל פרחם, אל אלו לא גזר המלך זו השמחה כמובן, כי אלו לא יכוננו

וספר לו זה האורח, כי הוא נשלח לכאן
בפקדת המלך שיהא לו לצוואת
ולהשתעשע ולנחמו קצת מצערו. וכששמע זה
האיש גדל רחמי וחסדי המלך, בפרט לאחר
שהרבה לחטא נגדו, ובשביל זה נתעורר בו
ונתרגש באהבה יתרה למלכו.

באור הנמשל: הנשמה השלכה לעולם הזה
ממקור בית חמדתה ותענוגיה

והנמשל, כי הנשמה נחצבה משמים ממעל
למעלה ממקור המלאכים,
ונתרחקה מענג גדול ונורא, והוא בגזרת חי
וקים אשר נצרכה לירד לזו העולם השפל או
לתקון נפשה הפגומה או לברר ברוי נצוצות
הקדשה לטובת תקון העולם, אבל זעירון אנון
ומשפנה תהא עם בזוי ונבזה חמר עכור
ומשקץ.

געוגעי הנשמה בכל עת להפרד מהחמר
ולשוב לבית אביה ולהתענג מזיו

והנה רצון זו הנפש תמיד להתפרד מהחמר,
וגם כי לפעמים מרוחת איזה מעשים
טובים אשר עשה הגוף, אבל מה זה פנגד
גדל תענוגה בשמים, פמוכא במדרש ויקרא
(ויק"ד ב, ב), משל לבת עשירים שנשא לבן
עירוני, אפלו מאכילה כל מיני מעדנים מה
זה לה, הלא היא בת מלך ומה יכול לתן
ולהוסיף לה נגד תענוגיה הקודמים.

בשבת קדש נשלח לכל נשמה אורח
משמים - נשמה יתרה - ומתמלאת שמחה

והנה בשבת קדש שבת מלפתא קדישא,
כאשר נשלח לה זה האורח הקדוש
משמים הנשמה יתרה, וכל אחד נשלח לו
משרש נשמתו שיש לו בשמים פפי ערף
נפשו, אז נתמלא זו הנפש בשמחה גדולה עם

אדם מישראל, אשר המה ליפי ופאר לכל זרע
ישראל הקדושים.

כל אחד זוכה בה כפי דרגתו

ויש אשר זכו לבחינת נפש בפרטיות ותוספת
רוח ונשמה מפללות העולמות, ויש
אשר זכו בפרטיות גם לרוח או לנשמה
פמוכא בדברי רבנו הארי"ז"ל, אבל על כל
פנים כלם ירשו בחינת נפש רוח ונשמה.

משל לאחד מנתיני המלך אשר דר בגפו
הרחק מאד ממקום מושב המלכות
ומצטער ומתגעגע בכל עת לשוב

וענין ההוא משל לאחד אשר נסע בפקדת
המלך, או לסבת חטאיו או שהוא
לטובת עניני המלך, ונגזר שיסע בגלות מביתו
ובניו למרחקים מאד, והוא יושב ושרוי בצער
גדול.

והגם כי לפעמים נדמן לו איזה הרחה
משמחה, אבל מה זה נגד שמחתו
כשהוא בביתו יחד עם אשתו ובניו, וכל שכן
שהוא סמוך על שלחנו של מלך ורצונו
וחפצו ותשוקתו תמיד מתי גיע הזמן לחזר
לביתו.

שמחתו ואהבתו היתרה בהודע לו שהמלך
בעצמו שלח אליו למקום מושבו את קרובו
להשתעשע עמו ולנחמו ולעודדו

והנה כשהוא יושב ומצטער, פתאום נשא
עיניו וראה כי מתקרב ופוסע וכו' וכו'
אליו איש אחד, והנה הוא אחד מאנשי עירו
ממידעיו ואוהביו וגביריו הנאמנים, וכל שכן
שהוא שאר בשרו ממש, אז מי יכול לשער
גדל שמחת איש, כי בא הזמן שיוכל
להשתעשע עם אוהבו הנאמן, וגם להתודע
חדשות הנשמע בעירו.

יכול להרגיש תענוג ואור מתוך נעם מתיקת קדשת השבת, שהוא הנשמה יתרה.

אורח הקדוש, כי בודאי יספר לה הרבה חדשות משמים כמובן.

מי שאינו זוכה לטעם נעם הנשמה וקדשת השבת, מקים לכל הפחות מצות ענג שבת גופני ומקבל על כך גם כן שכר גדול ועצום

גם הגוף משתתף בשמחת הנשמה ומתענג ב'ענג בשבת'

מה שאין כן בשלא יזכה לא ישלחו לו אלו הבחינות, ותפלותיו יש להם פנים כמו תפלת החל להבדיל, וגם הנפש יתרה היא בערף קטן שאין בכחה להתלהב ולבא להרגיש פרטי כל כך מנעם עצם קדשת השבת, שהוא הנשמה יתרה, עד שגם הגוף יתענג מזה ההרגש.

ובחסדי השם ובגדל חמלתו שגם השכן הקרוב ואכסניא של הנשמה זו הגוף, גם כן לא יקפח שכרו, והוא גם כן ירגיש בקדשת ושמחת הנשמה. ולכן צוה הקדוש ברוך הוא שגם הגוף ישמח בשמחה יתרה ובענג, כדי שהכל יזכרו כי קדוש היום לאדונינו, וחדות ה' הוא מעזנו ונגילה ונשמחה בו.

הנשמה יתרה מביאה עמה מתנות יקרות מן השמים - לכל אחד לפי עבודתו בימות החל

והנה למען לא ישכח גם מאנשים הלוי חס ושלום שהוא פעת שמחת המלך מלכו של עולם, ולכן גזר וצוה לכל אחד להתענג במאכל ובמשתה ומלבושים יקרים, ולפי שזה גם כן רצון המלך שנעשה דיקא כף, ולמי שהשגתו קטנה מהכיל, מקבל גם על זה שכר גדול ועצום מעם המלך, דהינו על ידי בונה פשוטה למלאות רצון המלך (מאמרי שבת קודש):

והנה אם זוכה זו הנפש, אז שולח המלך עם זה האורח היקר גם מנות רבות ויקרות, כל אחד כפי ערך חשיבותו לגבי המלך, ולפי עבודתו בימי השבוע, אז אם זוכה זו הנפש במעשיה הטובים בתורה ותפלה ומעשים טובים ותשובה העולה על הכל, ולכל הפחות להתקן בעבודת השבוע שעברה בתורה ותשובה ומעשים טובים, וזכתה להעלות על ידי זה הרבה ניצוצות קדושות.

• עטרת זקנים •

רבי יחיאל מיכל בן רבי משה מסאמבור זיע"א

מתנה טובה וכו' לך והודיעם - לשם מה הצרף להודיעם לפני כן

נתן לנו הקדוש ברוך הוא השבת הנקרא 'מתנה', שאמר הקדוש ברוך הוא מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה ואני רוצה לתנה לישראל לך והודיעם (שבת י:).

מי שהיטיב בעבודתו בימות החל זוכה בשבת קדש - על ידי הנשמה יתרה - להשגות חדשות גרבות ומתיקות בתורה ותפלה

אז בשעה שישלח המלך מלכו של עולם זו הנשמה היתרה למטה, שולח עמה גם כן השגות חדשות שתתענג אל ה', ולהרגיש צרבות ונעימות בתורה ותפלה ודברי שירות ותשבחות, שהוא תענוג הרוחני, ואז אם יזכה

והקשה אדמו"ר הרב הצדיק הקדוש דודי הרב רבי אלכסנדר מקמארנא, מפני מה אמר הקדוש ברוך הוא למשה לך

וזה שאמר הקדוש ברוך הוא למשה לך והודיעם שהוא מתנה טובה - שלא לזלזל חס ושלום בשבת, רק לקבל אותו במתנה גמורה ויקר, עד כאן שמעתי מדודי הרב הצדיק (פרשת חוקת ד"ה ומדבר מתנה):

• אהבת שלום •

רבי מנחם מנדל מקוסוב זיע"א

בכל שבת מתגלה חלק מאור הגנוז שלא נתגלה בשבת הקודמת

ובזה יובן פונת חז"ל מה שספור לנו מאמר הקדוש ברוך הוא 'מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה', ולכאורה אינו מוכן לאיזה צורך ספרו לנו חז"ל, ומאי דהנה הנה.

א"א הפונה הוא - מצד בחינת התחדשות שיש בכל שבת מתגלה מחדש האור הגנוז מה שלא נתגלה בשבת הקודם, וזהו יש לי בבית גנזי, פרוש שעדין יש לי ומתגלה בכל שבת בבחינת התחדשות האור הגנוז וד"ל (פרשת וישב):

עקר השבת הוא הפנימיות הגנוז בתוכה

ע"י דרך משל לאדם הנותן מתנה לחברו, עקר חשיבות המתנה היא דבר הגנוז בתוך המתנה, והינו האהבה הגנוזה בתוך המתנה, כי המתנה בעצמה אינה יקרת הערך כל כך, ובפרט כאשר מקבל המתנה הוא איש אמיד שיכול לקנות בעצמו דבר זה.

רק עקר החשיבות למקבל המתנה הוא מצד שרואה אהבת הנותן אליו בקרב לבו עד שאינו יכול להתאפק מלגלות אהבתו ומגלה אהבתו על כל פנים באמצעות המתנה שנותן

והודיעם, היה לו להקדוש ברוך הוא לתן להם תכף כדרך הנותן מתנה, מפני מה צריך להודיעם מקדם.

באור הענין על פי מעשה בהרב הקדוש רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א

אבל אמר בדרך משל, כי היה נשמע מהרב הצדיק מבארדיטשוב ז"ל, כי כל מה שהגיע לידו תכף, הן מעות הן מטלטלין, היה נותן לאיזה עני שגזדמן לו ולא השאיר לו כלום, ובני ביתו היו בדחקות גדול כי לא השאיר לו כלום, כי היה פורן גדול לפרנס עניים, ובני ביתו היו משגיחים עליו כאשר הלך אליו עניים שלא יתן להם כל אשר יהיה לו ולא נשאר לעצמו כלום.

פעם אחת נזדמן להרב שבא אצלו עני, ולא ראו בני ביתו, והיה מנח אצלו טבעת זהב בשלחנו שהיה שונה לערך ב' או ג' אדומים, ונתנו לעני והלך לו.

וכאשר ראתה בתו העני הלך מאביו ונזכרה שהיה לה אבן טוב, ורדפה אצל אביה לראות אם יש הטבעת, ואביה כבר נתן לעני שגזדמן לו והלך לו, והיתה בתו צועקת לאביה מפני מה נתן לעני זה הטבעת שהיתה שונה לערך ב' או ג' אדמים.

והשיב לה אביה שלא ידע ששונה כל כך, ואמר אל בתו, אני ואת נרדף אחר העני אולי נשיג אותו. ורדפו שניהם אחר העני, והשיג אותו הרב ואמר לו להעני, הטבעת שאני נתתי לך שונה כך וכך, אל תמכר אותו בזול. ובתו לא היתה יודעת שהוא השיג את העני, ונרדמה לה שהיה רודף אחר העני לקח אותו ממנו, אבל הוא אמר לו שלא למכר אותו בזול.